

Notikumi

11. jūnijā Latvijas Universitātē RA Vēstures un filozofijas katedras lektors *Vladislavs Malahovskis* aizstāvēja **promocijas darbu „Agrārā reforma Latgalē 20. gs. 20. gados”**. Tēmas aktualitāte ir saistīta ar vairākiem faktoriem. Pirmkārt, agrārās reformas norise Latgalē 20. gs. 20. gados historiogrāfijā bija maz pētīta tēma. Otrkārt, jebkura tēma, kas saistīta ar Latgales vēstures izpēti, ir svarīga ne tikai Latvijas vēstures labākai izpratnei, bet ir arī viens no veidiem, kā mainīt jau vēsturiski izveidojušos stereotipus par viena vai otra novada tradīcijām, cilvēkiem u.tml. Treškārt, lai labāk izprastu agrāros procesus mūsdienu Latvijas vēsturē, jāpēta arī agrāko laiku pieredze. V. Malahovskis atzīst, ka promocijas darba atziņas ir izmantojamas Latvijas un Latgales vispārējās vēstures, kā arī agrārās vēstures pētīšanā. Uz pētījuma bāzes, paplašinot tā saturiskos un hronoloģiskos rāmjus, iespējams izveidot spekursu RA vēstures programmas studentiem „Latvijas (Latgales) agrārā vēsture”.

RA Filoloģijas katedra septembra mēnesī kā ziedojumu saņēma Stenlija Gorsvāna mantojuma daļu. Filoloģijas katedras vēsturē tas notiek pirmo reizi. Amerikā dzīvojušais Stenlijs Gorsvāns novēlēja daļu sava mantojuma RA Filoloģijas katedrai, tādējādi vismaz daļēji piepildot savu mūža sapni. S. Gorsvāns bija uzsācis studijas Rēzeknes Valsts Skolotāju institūtā un vēlējies studēt valodas. Karš izjauca viņa nodomus, un viņa mūžs saistīts ar sociālajām zinātnēm. Mantojuma naudu ir paredzēts lietot Filoloģijas katedras grāmatu izdošanai, kā arī iedibināt vienreizēju stipendiju vienam gada labākajam studentam 100 latu apmērā. Stipendijas piešķiršanai tiks izstrādāti speciāli nosacījumi.

12. novembrī akadēmiskās maģistra studiju programmas „Filoloģija” absolvente *Laura Avotiņa* par maģistra darbu „Laika un telpas kategorija Ulda Bērziņa dzejā” (vadītāja asoc. prof. Ilga Šuplinska, kons. doc. Sanita Lazdiņa) kļuva par ikgadējā Kārļa Dziļlejas fonda laureāti. Darba novitāte ir saistīta gan ar metožu izvēli (filoloģiskā, lingvokulturoloģiskā), gan Ulda Bērziņa dzejas analīzi, sintezējot lingvistisko, literatūrzinātnisko un mītisko aspektu.

Grāmatas

2008. gada novembrī izdotajā krājumā „**Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi**” ir apkopoti 2007. gada 24.–26. maijā notikušās konferences (ar tādu pašu nosaukumu kā krājums) dalībnieku zinātniskie raksti. Krājumā ir trīs sadaļas: valoda, literatūra un kultūras vēsture. Rakstu autori ir valodnieki, literatūrzinātnieki un vēsturnieki no Somijas, Itālijas, Vācijas, Lietuvas un Latvijas.

Monogrāfija „**Latviešu valodas apguve mazākumtautību izglītībā: tendences, attīstība, ietekmes**” ir divu autoru – *Sanitas Lazdiņas* un *Arvila Šalmes* – kopdarbs, kas ar Latviešu valodas apguves valsts aģentūras atbalstu nācis klajā 2008. gadā. Tas ir pirmais darbs, kurā ir apkopots materiāls par latviešu valodas kā otrās valodas (LAT 2) – mācību priekšmeta un zinātniskas disciplīnas – izveidošanos. Grāmatā ir ietverta plaša bibliogrāfija, kurā nosaukti nozīmīgākie darbi un zinātniskās publikācijas par otrās valodas apguves jautājumiem gan Latvijā, gan ārpus tās.

16. decembrī literāri muzikālā pasākuma „Andrejdienas” ietvaros tika prezentēta latgaliešu **mūdienu dzejas antoloģija „Susātivs”** (grāmatas sakārtotāja *Ilga Šuplinska*, redaktore – *Ilze Sperga*, vizuālā noformējuma veidotājs – *Māris Justs*). Grāmatā ir ietverta 17 autoru dzeja, tie ir aktīvākie latgaliski rakstošie autori: Anna Rancāne, Ontons Slišāns, Emīlija Kalvāne, Ingrida Tārauda, Vaļentins Lukaševičs u.c. Katrs no autoriem līdzdarbojies savas dzejas kopas sakārtošanā. Jāpiebilst, ka atšķirībā no līdzīga satura grāmatām šajā ir atsevišķas novitātes. Pirmkārt, autors tiek prezentēts dzejā, literārajā CV, rokraksta un emociju izpausmēs. Tiek dota arī būtiskāko publikāciju bibliogrāfija. Bet, otrkārt, grāmatā ir interpretācijas lapa, kurā raksturota un lasītājam vēl raksturojama autora dzejas pasaule, un lasītāja komentāriem, izjūtām, paša tekstiem atvēlēta lapa. Grāmata tapusi ar Valsts Kultūrkapitāla fonda un LU Latviešu valodas institūta finansiālu atbalstu.

Konferences

19.–20. septembrī Sanktpēterburgas Valsts universitātē notika **pirmā starptautiskā latgalistikas konference „Ontona Skryndys Latgalīšu gramatikai – 100”**. Konferenci organizēja trīs augstskolas: Sanktpēterburgas Valsts Universitāte, Latvijas Universitāte (LU) un Rēzeknes Augstskola (RA). Konferencē piedalījās zinātnieki no Latvijas, Polijas, Vācijas, Baltkrievijas un Krievijas, kā arī Latgales kultūras un izglītības sfēras pārstāvji. RA pārstāvēja Filoloģijas katedras docētāji: doc. S. Lazdiņa, doc. I. Šuplinska, doc. H. F. Marten, lekt. A. Kļavinska, lekt. L. Bernāne, arī filoloģijas maģistrantūras studenti: I. Ločmele, E. Dervinieks, R. Naglis.

Konferencē zinātnieki un kultūras jomas praktiķi ne tikai demonstrēja savu pieredzi un jaunākās atziņas Latgales pētniecībā, bet arī pieņēma rezolūciju, kurā uzskaitīti būtiskākie pasākumi latgaliešu literārās valodas pētniecībā, saglabāšanā un attīstīšanā. Ir iecerēts, ka starptautiskās latgalistikas konferences būs ikgadējās, mainot tās norises vietu, tad šobrīd jau ir zināms, ka 2. starptautiskā latgalistikas konference „Centrs un perifērija: perspektīvu maiņa” notiks RA 2009. gada 15.–17. oktobrī (sīkāk sk.

<http://www.ru.lv/index.php?lang=lv&p=4&p2=401>).

2008. gada 28. novembrī Rēzeknes Mākslas vidusskolas Mākslas namā notika RA Letonikas institūta organizētā konference „**Reliģijas un politikas mijiedarbe mūsdienu Latvijā Eiropas kontekstā**” (organizatore O. Senkāne).

Konferencē piedalījās RA Letonikas institūta pētnieki, Vēstures un filozofijas katedras docētāji, Rīgas Stradiņa universitātes un Daugavpils Universitātes mācībspēki, kā arī pārstāvji no Tieslietu ministrijas Reliģisko lietu pārvaldes.

Konferenci finansiāli atbalstīja Konrāda Adenauera fonds, tādēļ to ievadīja fonda pārstāves *Ievas Sprogēs* uzruna, kurā tika uzsvērts konferences tēmas nozīmīgums, jo par reliģiju un politiku tradicionāli tiek runāts atsevišķi. RALI konference aktualizēja valsts un baznīcas mijiedarbības zinātnisko pētniecību Latvijā.

Zinātnieku lasījumos daudzkārt tika aktualizēts jautājums par valsts un baznīcas attiecību modeļiem Eiropas Savienībā un Latvijā. Referentu uzstāšanās rosināja plašas diskusijas par atsevišķo konfesiju privileģēto stāvokli, par valsts un baznīcas attiecību vēsturisko attīstību, par baznīcas funkciju juridiskajiem aspektiem Latvijā un tās reģionos. Konferences referāti tiks publicēti RALI periodiskā zinātniskā žurnālā “Via Latgalica” 2. numurā ar Konrāda Adenauera fonda līdzfinansējumu.

Baltu dienu ietvaros 21.–22. septembrī Aglonā un Rēzeknē notika **Latvijas un Lietuvas foruma trešais kongress**. Tas bija simbolisks, jo saistīts ar vēsturisko baltu tautu krustpunktu noskaidrošanu jau kopš Mindauga valdīšanas laikiem. Foruma darbs ritēja trijās sekcijās: *Latvijas un Lietuvas vēstures interpretācijas*, *Latvijas un Lietuvas kultūras lauks*, *Klusums žurnālistikā starp Latviju un Lietuvu*. Foruma darbībā piedalījās abu valstu vēstnieki, zinātnieki, mediju un kultūras jomu pārstāvji. Viens no būtiskākajiem foruma uzdevumiem – abu valstu sadarbība zinātnisko un tautsaimnieciski aktuālo projektu rakstīšanā un realizēšanā. Foruma darbā piedalījās RA Vēstures un filozofijas katedras profesors *Kārlis Počs*, Filoloģijas katedras docente *Ilga Šuplinska*, klausītāju un organizatoru pulkā bija arī filoloģijas maģistrantūras studenti.